

Érkezés a Marczibányi tér felől

(Fotó: Darabos György)

MAGÁN-MŰEMLÉKVÉDELEM

Haris Park a Marczibányi téren

Építész:

**Kovács
Márton,
Göcsei
Sándor**

Egykor a város széle volt, ma Budapest II. kerületének a belvárosához közelebbi sarkában található a Budai Polgári Lövész Társaság hajdani székháza és lőtere. A területet a várostól kissé távolabbi elhelyezkedés és az ennek ellenére könnyű megközelíthetőség okán jelölték ki a korabeli polgári elit népszerű szabadidős tevékenysége, a sportlövészet és a hozzá kapcsolódó társasági élet helyszínéül a korábbi, belvárosához közelebbi helyszín kiváltására. Az egykori Országútról (ma Margit körút) induló Kis és Nagy Rókus utcák a Marczipán-rétbe* (ma

Marczibányi tér) torkolltak, a mögötte húzódó domboldal megfelelő védelmet nyújtott a lövészet számára.

A székház 1884-ben épült Hofhauser Antal építész tervei alapján, neoreneszánsz stílusban, az irodák, öltözők mellett bálterem, étterem és kaszinó is helyet kapott benne. Az 1930-as évektől Kastély étterem és kávéház néven szórakozóhelyként működött, 1932-ben az udvari oldalon emeleti szintet alakítottak ki Ray Rezső építész tervei szerint. 1956-ban megsérült a főépület tetőszaka, és a helyreállításkor nem követték az eredeti tető-

Főhomlokzat a Marczibányi tér felől

Nagy gondot fordítottak az épület körüli parkra, amelyben számos, százévesnél is idősebb fa áll (Fotó: Haris Park)

formát, egyszerű, kontyolt tetőt építettek a helyére. Az új tulajdonos, a sport- és szabadidős tevékenységeket szervező országos félkatonai szervezet, a Magyar Honvédelmi Szövetség jelentős bővítést hajtott végre a telek hátsó traktusában, ahol lócsarnok, több melléképület, garázsor és golyófogó betonpalánkok, beton támfalak épültek. [2]

Vargabetűk után 1998-ban Budapest Főváros II. kerületi Önkormányzata kapta meg az avult, több évtizednyi felújítást nélkülöző épületegyüttest, majd az ezredforduló környékén az ingatlan eladása mellett döntöttek. Ötletpályázat keretében keresték azt a vevőt, akinek megvalósítható elképzelése és elégséges anyagi forrása van az épület hasznosítására – így került képbe a rendezvényszervezéssel és gasztronómiával foglalkozó Haris család, amely 2005-ben elnyerte az ingatlan megvásárlásának és hasznosításának jogát. A végül megvalósultnál nagyobb szabású, az épület mögötti domboldal beépítését is magában foglaló terv hamarosan el is készült, az 1932 utáni hozzáépítéseket elbontották, azonban részben a gazdasági válság, részben egy környékbeli civilszervezet általi akadályoztatás miatt további közel egy évtizedet kellett várni a megvalósulásra.

Az épület városrészben belüli elhelyezkedése különleges: a két, kissé összetartó utca által határolt területeken létrehozott szabadidős terek, – a Margit körüttől kifelé haladva – a bevásárlóközpontok, a Millenáris Park, majd pedig a Marczibányi téri sportlétesítmény és a művelődési ház lezáró eleme mögött homogén lakóövezet húzó-

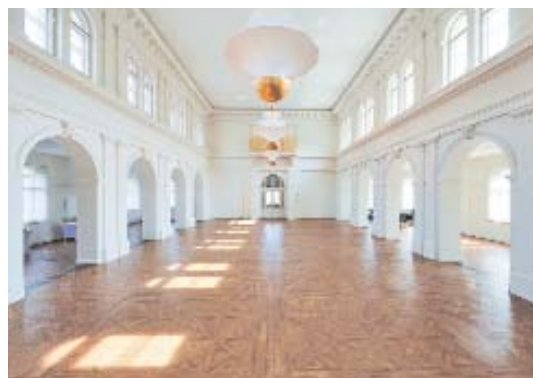
Az épület kerti teraszát a modern pergolarendszer teszi komfortossá
(Fotó: Bata Tamás)

A rekonstruált egykori bálterem

Az étterem egyik helyisége a helyreállított keleti pavilonban

(Fotó: Darabos György) (belső kép)

Irodalom / References

[1] Habsburg Birodalom – Kataszteri térképek

(XIX. század), MapiRE térképadatbázis, hozzáférhető:

<<https://mapire.eu/hu/map/cadastral/>>

[utolsó belépés: 2019-06-19].

[2] Kovács, Márton, Egypereggy Építész

Műterem Kft.: Telepítési tanulmányterv, 2013 július.

[3] Haris Park [honlap], hozzáférhető:

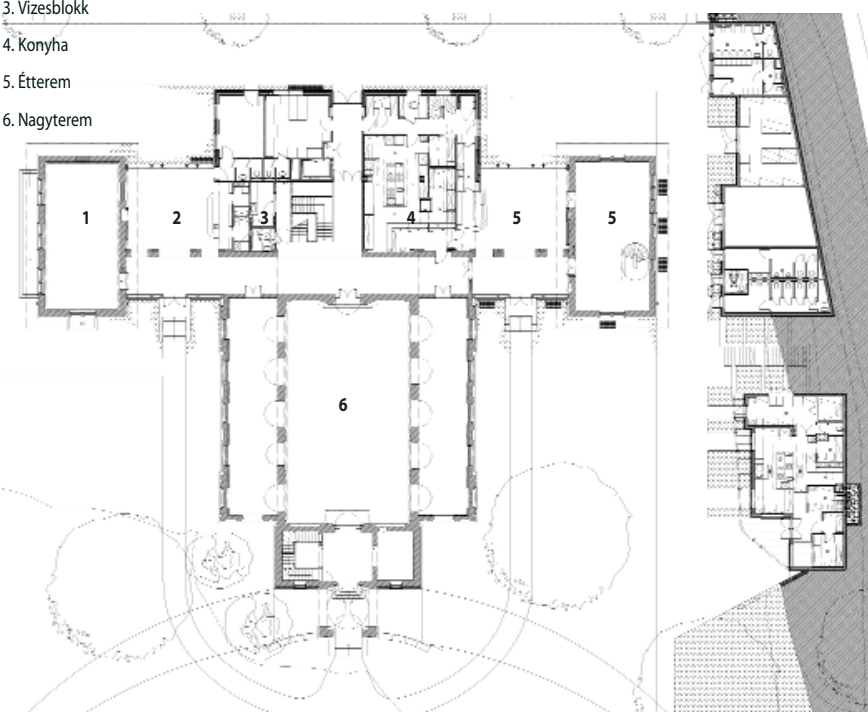
<<https://harispark.hu/>> [utolsó belépés:

2019-06-19].

* A mai Marczibányi tér területét Marczibányi István vásárolta meg 1803 körül, és kezdte beépíteni szabadidős funkciókkal. Félrehallás útján lett a terület neve eleinte Marczipán-rét, ami a korabeli térképeken is helytelenül szerepelt. [1]

Földszinti alaprajz

1. Kápolna
2. Téli kert
3. Vizesblokk
4. Konyha
5. Étterem
6. Nagyterem

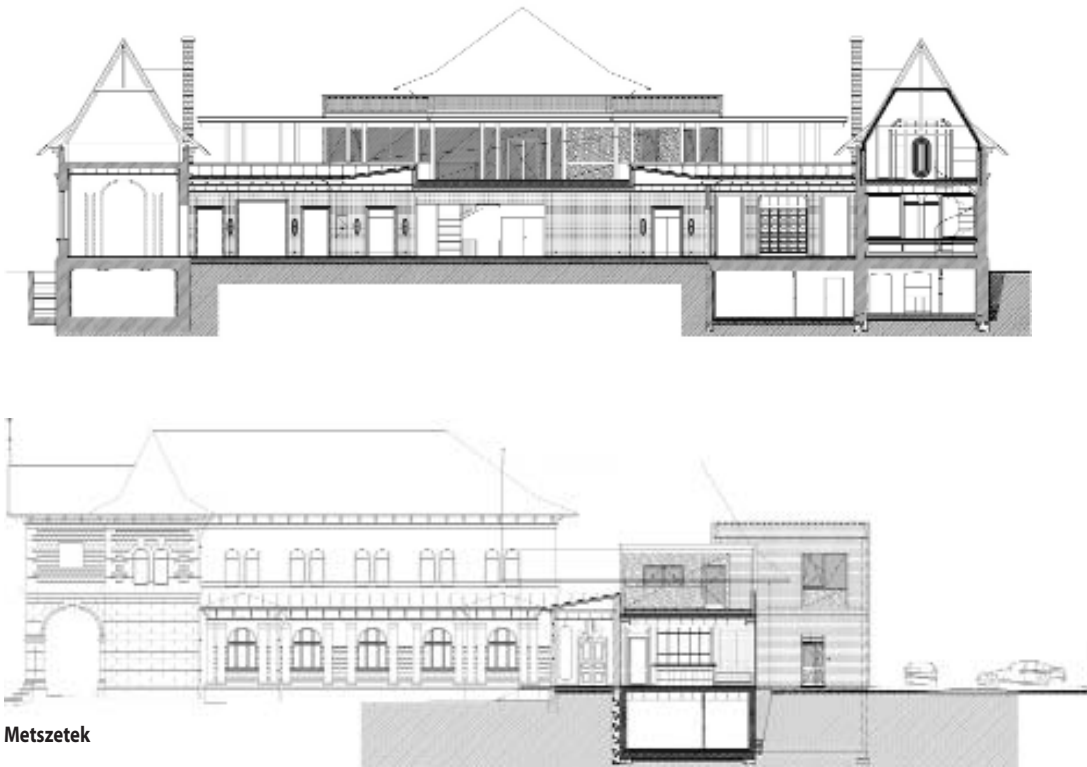
dik, a II. kerület domborzatilag tagolt, de funkcionálisan egységes családi házas utcái.

A 2007-es tervhez képest végül a műemlék épület jóval kisebb mértékű bővítése történt meg 2016–2018 között. Letettek a telek északi részébe tervezett apartmanház és wellnessépület megvalósításáról. A telket megosztották, az épület mögötti részből hét, villaépítésre alkalmas telket alakítottak ki. A csökkentett tervezési programot magas színvonalon valósították meg, a műemlék épület helyreállítása a több évtizedes viszontagságok ellenére példás. A felújítás és bővítés legfőbb erénye az átgondolt tervezés és az odafigyeléssel végzett kivitelezés, hiszen rengeteg kisebb javítást, pótlást kellett végezni, szinte nincs is két egyforma csomópont. A szakkivitelezők munkája is okot ad az elégedettségre. Méltán nevezhetjük őket mesternek, elnézve az épület karakterét meghatározó, helyenként javított, helyenként újralfalazott látszó téglafületeket és vakolatkváderézést, a nyílászárókat, a telket körülvevő, részben felújított, részben újragyártott kovácsoltvas kerítést, a homlokzati díszítőasztalos vagy a belső gipszmunkákat. A kivitelezést több

ütemre bontották: először készült el a tető és a külső homlokzatok helyreállítása, majd a park rendezése – így a környéken élők hamar megérezhették, hogy valami jó dolog készülődik. Mindezek után épült meg a keleti és nyugati pavilont összekötő új épületszárny.

Az új funkciók elhelyezésével a hangsúly kissé eltolódott a középső épületrészről: a kapualjjal is kiemelt egykori főbejáratot csak azok használják, akik a nagyteremben – az egykori bálteremben – zajló rendezvényre érkeznek. A keleti – jobb kéz felőli – szárnyban és a hátsó oldali bővítésben rendezték be az éttermet, amelyet a kertből nyíló pavilonok és fedett-nyitott terek egészítettek ki, így a telekhatár mentén a kerthez kapcsolódó konyha is készült. A jobb oldali pavilon tetőszerkezete 2009-ben leégett, a felújítás megkezdéséig ideiglenes lefedés védte az időjárás viszontagságaitól, nem csoda hát, hogy ebben az épületszárnyban jóval kevesebb az eredeti formájában megmaradt szerkezet és díszítmény. Az ablakok jelentős részét az eredetiek alapján újragyártották, és az oromfalat is újra kellett építeni – így kerülhetett bele a nagyméretű félköríves ablak, amely az étteremnek egy emeleti különtermét világítja meg. A nyugati oldalon szimmetrikusan elhelyezkedő másik pavilonban több eredeti részletet sikerült megőrizni, itt a nyílászárók legtöbbször is csak felújításra, kisebb-nagyobb pótlásokra szorult. A hajdani bálterem pilaszterpárokkal szegélyezett tere a felújítás előtt csupán a felső ablakoson keresztül kapott bevilágítást, a kétoldalt bazilikális kialakításban csatlakozó alacsonyabb tereket a szocializmus idejében irodákra osztották fel, ahogy iroda volt abban az emeleti épületrészben is, amelyből belső erkélyen keresztül tekinthetett le az egykori tulajdonos a nagy belmagasságú bálteremre. Az egykori iroda helyén nászutas lakosztályt alakítottak ki, az esküvőszervezésre gondolva, illetve egy kápolnát is elhelyeztek a nyugati szárnyban, amely akár kisebb felolvasóestek, könyvbemutatók helyszíne is lehet. [3]

A színvonalas szabadidőtöltés, szórakozás változatos belső terei jócskán adtak feladatot a belsőépítész tervezőknek. Itt is, akárcsak a műemlék épület helyreállítási munkáiban, rengeteg kisebb lélegzetű részfeladatból állt

Metszetek

össze a végeredmény, gondoljunk csak a pávákkal díszített étteremre, az elegáns fehér és arany színekben játszó bálteremre, a kisebb szekciótermek egyediségére.

A két oldalpavilon és a bálterem tömege közötti újjáépített összekötő folyosó-télikert szervezi egységgé a pavilonokat, míg a hátsó homlokzat kortárs megfogalmazásban vakolt felülettel és szabálytalan ablakkiosztással készült. Itt az étterem egyik fogyasztóterét és az ét-

termet kiszolgáló helyiségeket helyezték el új lépcsővel, a pincében mosdókkal, az emeleten pedig a hátsó udvarra néző irodákkal és további, kisebb termekkel. Az emeletről kétoldalt egy-egy tetőteraszra juthatunk ki, ahonnan megsodálhatjuk a számos nagy fával – vadgesztenyével, csüngő akáccal – ékes parkot.

A telken belüli gépkocsi-elhelyezés megoldására a délkeleti hosszoldal egy részén parkolót alakítottak ki, amelyre az Alvinci út felől lehet behajtani – nem zavarva az épület Marczibányi tér felőli gyalogos megközelítését. Az átellenes, Felvinci úti telekhatár mentén lévő járda jóval magasabban van, mint az épületegyüttes udvara – a szintkülönbséget növénytelepítéssel és lépcsős kiképzéssel hidalták át, illetve itt helyezték el az éttermet kiszolgáló pavilonsort, amelynek horizontalitását a vízszintes, fehér lécburkolat hangsúlyozza. Ilyen fehér lécburkolat került volna a hátsó traktusban lévő bővítésre is, ám az végül szürkés, vakolt felületet kapott, amelyet idővel remény szerint zölddé változtat a falak tövében telepített futónövényzet.

Az étterem és az épület közötti füves park teraszának komfortját elforgatható lamellás, alumínium árnyékoló pergolarendszerrel oldották meg. A park a nagyközönség előtt is nyitva áll, így a korábban zárt zöldterület egy része megnyílik a kerület lakói számára.

Ware-Nagy Orsolya

Építész: Kovács Márton, Göcsei Sándor (Egyperegypereg Építész Műterem Kft.)

Megbízó: Dr. Haris Éva, Haris György, Haris Gergely (Haris Park Kft.)

Belsőépítész: Somlai Tibor, Molnár András (Somlai Design Studio); Csuzdi Miklós, Patai Gabriella (GA Design Budapest)

Építéstörténeti tudományos dokumentáció: Bor Ferenc

Értékleltár: Fehérvári Zoltán

Statika: Baratta Egon (Baratta Mérnök Iroda Kft.)

Épületgépészet: Bukta Zoltán (ZolContact Kft.)

Épületvillamosság: Taraj Márton (GT Intelekt Tervező és Mérnök-szolgáltató Kft.); Retek Zoltán (Zoldor Electronic Mérnöki Kft.)

Gyengeáram: Magyar Zsolt, Guba Zoltán (PMS Biztonságttechnikai Kft.)

Tűzvédelem: Rimár Sándor

Konyhatechnológia:

Rátonyi Árpád

Kert- és tájtervezés: Geiger Nóra

Kivitelezés: Liszi László, Liszi Mariann (Liszi-bau Kft.)

Ácsmunkák, tetőfedés:

Császár József

Műemléki nyílászárók, asztalosmunkák: Siklódi Attila,

Józsa-Ilyés Attila

Műemléki vakolatrendszerek, homlokzatfestések:

Németh Tamás

Épületdíszítő gipszmunkák:

Benedek Tamás

Kerítés helyeállítás, lakatosmunkák: Herédi József

Kerti és teraszárnyékoló pergolarendszer: Archishade Kft.

Műemlék-felügyelet:

Lampert Rózsa (1. terv),

Sajti Zsuzsanna (2. terv)

Fotó: Darabos György,

Bata Tamás

Étterembelső bárpulttal az új építésű épületrészben (Fotó: Darabos György)

A b s t r a c t s

WESSELÉNYI-GARAY, Andor – EMRESZ, Adrienn: BUTTERY SHADE

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 8-17, DOI: 10.33268/Met.2019.4.1

EIFFEL WORKSHOP IN THE RENOVATED NORTHERN VEHICLE REPAIR SHOP, BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECT: MIKLÓS MAROSI

As industrial functions change their respective buildings often lay abandoned, as is the case for this Budapest rolling stock repair workshop, now operating workshop. The spaces left behind no longer have the capacity to serve an industrial function, but the architecture suggests a grand potential. Why not restore the building to serve as a transport museum and Operating Workshop. The spaces provided are perfect for both functions, social gathering and cultural identity.

DEICHLER, Tímea: A COMMUNITY SPACE, WHERE ONE CAN ALSO READ

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 18-21, DOI: 10.33268/Met.2019.4.2

ROTTENBERG LIBRARY, ROTTENBURG, GERMANY

ARCHITECTS: HARRIS and KURRLE ARCHITEKTEN

Digital storage of information has transformed how libraries function creating a new opportunity for communication across the generations. Older visitors may prefer to read books in relative silence whilst the younger might opt for digital entertainment, films, games and music. This library has been developed as a social, public space which caters to all tastes in information use described by its designers as a "third" type of space. The "first" being home, the "second" work and the "third" a social/cultural space. The reality being a building which functions as a home from home where one could also work towards building a better society.

TIMAFFY-TOUKU, Lilla: ODE FROM THE LIBRARY

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 22-27, DOI: 10.33268/Met.2019.4.3

LIBRARY OODI, HELSINKI, FINLAND

ARCHITECTS: ALA ARCHITECTS

Designed with longevity in mind, expected to last at least 150 years, this library complex is planned on three levels which have been made ready for future adaptations by means of suspended floors and ceilings separated by intelligent wall systems. Functioning as a conventional library, digital information hub, theatre space and temporary workshop this facility should be able to host 10 thousand people daily. Designed as a 100 metre long bridge, access to this building is possible from three important directions: the main railway station, parliament and thirdly a large urban square. The concept being to develop the Finnish culture for sharing information, meeting in public and creating almost residential scaled spaces.

CSANÁDY, Pál: LESSONS FROM THIS YEAR'S MIES VAN DER ROHE AWARDS

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 28-31, DOI: 10.33268/Met.2019.4.4

TOWER BLOCK RENOVATION, GRAND PARC, BORDEAUX, FRANCE

ARCHITECTS: LACATON, VASSAL, DRUOT and HUTIN

Taking a 1960s residential block and adding a two metre wide conservatory and 1 metre wide balcony to all floors has challenged the idea that the Mies Van Der Rohe Award is usually presented to elitist projects. This building had in previous years been renovated to allow for better thermal performance meaning the actual quality of life was not vastly improved. The addition of the new balconies and conservatory has allowed its occupants to have better quality of space, improved natural ventila-

tion and better climatic control. Possibly establishing a guideline for how to renovate residential housing blocks.

DÉNES, Eszter: THE SOUL OF THE CITY

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 32-37, DOI: 10.33268/Met.2019.4.5

NEW LIBRARY, MAKÓ, HUNGARY

ARCHITECTS: IMRE MAKOVECZ and JUDIT GERENCSE SZENTE-VARGÁNÉ

Makó has already established itself as a city fitting the idea of "Makó for Makovecz" and finally the library envisioned by this master architect has been realised. Faithfully undertaken by architects who worked alongside him to complete this organic architectural entity. Adding to the fact that an estimated 40 thousand visitors come to visit this cultural centre. Architecture forming a strong part of this city's soul and character.

WETTSTEIN, Domonkos: THE LAVENDER LEANNESS

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 38-41, DOI: 10.33268/Met.2019.4.6

CIVIC CENTRE, TIHANY, HUNGARY

ARCHITECT: PÉTER VÉR

As tourism in the Balaton area develops so does the need for a greater diversity of attractions. During the last decade Tihany has established itself as a centre for lavender farming and the associated offshoot industries, dried flowers, perfume and food products to name a few. Here an existing building has been restored, adapting it to serve as place for "craft" manufacturing of beauty products, whilst handing over the roof space to the local government as office space.

WARE-NAGY, Orsolya: PRIVATE-PROTECTION OF MONUMENTS

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 42-45, DOI: 10.33268/Met.2019.4.7

HARIS PARK at MARCZIBÁNYI SQUARE, BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECTS: MÁRTON KOVÁCS and SÁNDOR GÖCSEI

Originally developed as the Member's Gun Club of Budapest and shooting range this somewhat romantically styled building has been through many incarnations, none of them long lasting or very successful. Eventually the Haris family has taken hold of this unique opportunity to redevelop the German neo-Renaissance styled building and its grounds to create a new dining experience and social hub, knowing that the original architectural style of this place forms the key to its success. What makes this project unusual is the desire of a private investor to secure the cultural identity of a city's monumental building to secure a business vision.

SÁGHI, Attila: RE. PURPOSE.

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 46-49, DOI: 10.33268/Met.2019.4.8

THE NEW AGE OF LISTED BUILDING RESTORATION

The current trend for restoration of historic buildings has many lessons for the architectural profession and public alike. The worst example being to leave a building to decay due to lack of function. Then come problems of bad use of space, followed by overloading a building with too many ideas or uses. The lesson being how to avoid these mistakes and generate a valid use for these buildings which respects their historic value, building fabric and contemporary use patterns.